

# Spis treści

## **Wstęp 9**

## **Rozdział I**

Pojęcie praw człowieka 11

1. Problemy filozoficzne i doktrynalne 13

Pytania i zagadnienia kontrolne 20

## **Rozdział II**

Europejskie tradycje praw człowieka 21

Pytania i zagadnienia kontrolne 33

## **Rozdział III**

Standardy uniwersalne 34

1. Pierwsze umowy międzynarodowe 34

1.1. Wolności religijne 34

1.2. Zakaz niewolnictwa 35

1.3. Prawo humanitarne 38

1.4. Ochrona praw osób zaliczanych do mniejszości narodowych 41

1.5. Ochrona uchodźców 43

2. Inicjatywy ONZ 47

2.1. Regulacje ogólne 48

2.1.1. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka 48

2.1.2. Pakty Praw Człowieka 50

2.2. Regulacje szczegółowe 53

2.2.1. Zakaz ludobójstwa 53

2.2.2. Normy antydyskryminacyjne 58

2.2.2.1. Rasa i kolor skóry 58

2.2.2.2. Religia 62

2.2.2.3. Płeć 64

2.2.3. Prawa dziecka 70

2.2.4. Zakaz tortur 76

2.3. Instytucje ochrony praw człowieka w ONZ 82

## 6 Ochrona praw człowieka w Radzie Europy i w Unii Europejskiej

- 2.3.1. Komisja Praw Człowieka/Rada Praw Człowieka 85
- 2.3.2. Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka 88
- 2.3.3. Trzeci Komitet Zgromadzenia Ogólnego 89
- Pytania i zagadnienia kontrolne 90

### Rozdział IV

#### Prawa człowieka w Radzie Europy 91

- 1. Przesłanki odrębnych regulacji 91
- 2. Regionalne normy prawne 92
  - 2.1. Prawa obywatelskie i polityczne 95
    - 2.1.1. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności 95
    - 2.1.2. Europejska Konwencja o obywatelstwie 104
    - 2.1.3. Ochrona dzieci 107
    - 2.1.4. Eliminowanie tortur 116
    - 2.1.5. Bioetyka 121
    - 2.1.6. Dane osobowe 130
  - 2.2. Prawa ekonomiczne, społeczne i kulturalne 132
    - 2.2.1. Europejska Karta Społeczna 133
    - 2.2.2. Zakaz dyskryminacji 140
      - 2.2.2.1. Ochrona osób należących do mniejszości narodowych 146
      - 2.2.2.2. Uchodźcy 152
      - 2.2.2.3. Inne dyskryminowane grupy 153
        - 2.2.2.3.1. Niepełnosprawni 153
        - 2.2.2.3.2. Rodziny, kobiety, osoby w podeszłym wieku 156
- 3. Instytucje Rady Europy mające udział w ochronie praw człowieka 160
  - 3.1. Zgromadzenie Parlamentarne 161
  - 3.2. Komitet Ministrów Rady Europy 161
  - 3.3. Komisarz Praw Człowieka Rady Europy 162
- 4. Europejski Trybunał Praw Człowieka 165
- 5. Współpraca z Unią Europejską 171
- Pytania i zagadnienia kontrolne 176

### Rozdział V

#### Stosunek Wspólnot Europejskich do kwestii praw człowieka

##### – ewolucja podejścia 177

- 1. Zakres ochrony 182
  - 1.1. Zasada równości praw 183

- 1.1.1. Równouprawnienie kobiet 186
- 1.1.2. Rasizm, antysemityzm i ksenofobia 195
- 1.1.3. Niepełnosprawność i zaawansowany wiek 203
- 1.1.4. Orientacja seksualna 210
- 2. Inne prawa 215
  - 2.1. Edukacja i kształcenie 215
  - 2.2. Zdrowie publiczne 218
  - 2.3. Ochrona konsumentów 223
  - 2.4. Ochrona danych osobowych 226
- 3. Prawa obywateli Unii Europejskiej 228
  - 3.1. Swobodny przepływ osób 230
    - 3.1.1. Cudzoziemcy i uchodźcy 231
  - 3.2. Prawo uczestniczenia w wyborach do Parlamentu Europejskiego i w wyborach lokalnych 241
  - 3.3. Ochrona dyplomatyczna i konsularna w państwach trzecich 244
  - 3.4. Prawo wnoszenia petycji do Parlamentu Europejskiego i składania skarg do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich 246
  - 3.5. Prawo dostępu do dokumentów instytucji wspólnotowych 250
- 4. Instytucje 251
  - 4.1. Rada Europejska 251
  - 4.2. Rada Unii 253
  - 4.3. Komisja Europejska 254
  - 4.4. Parlament Europejski 256
  - 4.5. Europejski Trybunał Sprawiedliwości 260
  - 4.6. Agencja Praw Podstawowych 263
- 5. Karta Praw Podstawowych 264
- 6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi 267
- Pytania i zagadnienia kontrolne 269

## **Rozdział VI**

**Prawa człowieka w stosunkach Wspólnot z państwami trzecimi 270**

- 1. Kwestia relatywizmu etycznego 270
- 2. Promocja praw człowieka i demokratyzacji 276
- 3. Pomoc humanitarna i rozwojowa 280
- Pytania i zagadnienia kontrolne 288

## **Zakończenie 289**

**Definicje i wyjaśnienia pojęć 291****Aneks 295****Bibliografia 388****Indeks 390**